BURGERLIJKE AANSPRAKELIJKHEID

Volgens artikel 1386bis van het oude Burgerlijk Wetboek kan de rechter, wanneer iemand met een geestesstoornis die het oordeelsvermogen of de controle over het eigen handelen tenietdoet of ernstig aantast schade aan een ander veroorzaakt, die persoon veroordelen tot de gehele of gedeeltelijke vergoeding die verschuldigd zou zijn als hij of zij de eigen handelingen wel kon beheersen.

De rechter oordeelt naar billijkheid en houdt rekening met de omstandigheden en de situatie van de partijen.

De relatieve juridische ontoerekeningsvatbaarheid van een patiënt met de ziekte van Alzheimer

De ziekte van Alzheimer is een degeneratieve aandoening van het centrale zenuwstelsel die geleidelijk tot dementie leidt. Wanneer het verstandelijk vermogen is aangetast, kan de patiënt onbedoeld schade aan anderen veroorzaken. Het onvermogen om het eigen handelen volledig te beheersen, plaatst de patiënt juridisch in een bijzondere situatie. Als de rechter de dementietoestand erkent, kan de patiënt noch burgerrechtelijk, noch strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld.

Geen aansprakelijkheid, maar wel een plicht tot schadevergoeding

In burgerlijke zaken kan een ‘dementietoestand worden aangetoond met medische attesten. Bij twijfel vraagt de rechter het advies van een deskundige die hij aanstelt’. Let wel: het ontbreken van aansprakelijkheid betekent niet dat degene die schade heeft veroorzaakt geen schadevergoeding verschuldigd kan zijn.

Een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid behouden

De rechter bepaalt per geval of en welke schadevergoeding verschuldigd is. ‘Het is daarom beter de verzekering burgerlijke aansprakelijkheid van de patiënt te behouden.’ Dat is niet altijd eenvoudig, aangezien veel verzekeringsmaatschappijen mensen met de ziekte van Alzheimer weigeren te verzekeren.

‘Zelfs wanneer de rechter oordeelt dat de patiënt geen schadevergoeding hoeft te betalen, kan hij die in theorie van de omgeving van de patiënt eisen, als hij vindt dat de naasten tekortgeschoten zijn in hun toezichtsplicht.’ Daarom wordt naasten aangeraden een familiale verzekering af te sluiten die de veroorzaakte schade kan dekken.

De aansprakelijkheid van de naasten blijft in de wetgeving en rechtspraak echter onduidelijk. De aansprakelijkheid van de instelling die een patiënt met de ziekte van Alzheimer opvangt, is daarentegen duidelijker en zal gemakkelijker door de rechter worden aangenomen.

© All rights reserved

Geen strafrechtelijke aansprakelijkheid voor de patiënt

Ook in strafzaken is ontoerekeningsvatbaarheid van de patiënt de regel. Als de patiënt een misdrijf van een zekere ernst heeft gepleegd, stelt de onderzoeksrechter een gerechtspsychiater aan. Die moet beoordelen of de betrokkene op het ogenblik van de feiten in een toestand van dementie verkeerde, of in een ernstige toestand van geestelijke ontregeling waardoor hij of zij het eigen handelen niet kon beheersen. Als dat zo is, wordt geen geldboete of detentie opgelegd. Als de rechter echter vindt dat de patiënt een gevaar vormt voor anderen of voor zichzelf, kan hij opname in een zorgvoorziening verlangen. Als de patiënt daar al verblijft, kan hij verscherpt toezicht eisen.

De Belgische benadering in burgerlijke en strafzaken lijkt daarmee evenwichtig: ze erkent het bijzondere karakter van de ziekte en stelt de patiënt vrij van volledige aansprakelijkheid. Tegelijk houdt ze rekening met de schade van het slachtoffer en diens recht op vergoeding.

Aanvullende informatie:

- Volgens artikel 1386 van het Burgerlijk Wetboek

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a1.pl?language=fr&la=F&cn=1804032133&table_name=loi&&caller=list&fromtab=loi&tri=dd+AS+RANK#Art.1386

- Volgens artikel 1386bis van het Burgerlijk Wetboek

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a1.pl?language=fr&la=F&cn=1804032133&table_name=loi&&caller=list&fromtab=loi&tri=dd+AS+RANK#LNK0061

Praktische fiche bijgewerkt in mei 2021

© All rights reserved